

Poznavanje studentskih prava iz perspektive studenata Sveučilišta u Zagrebu

---

Haldek, Helena

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:168340>

Rights / Prava: [In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-29**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET
STUDIJSKI CENTAR SOCIJALNOG RADA

Helena Haldek

**POZNAVANJE STUDENTSKIH PRAVA IZ
PERSPEKTIVE STUDENATA SVEUČILIŠTA U
ZAGREBU**

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

PRAVNI FAKULTET

STUDIJSKI CENTAR SOCIJALNOG RADA

Diplomski studij socijalnog rada

Helena Haldek

**POZNAVANJE STUDENTSKIH PRAVA IZ
PERSPEKTIVE STUDENATA SVEUČILIŠTA U
ZAGREBU**

DIPLOMSKI RAD

Mentor: dr. sc. Nino Žganec

Zagreb, 2023.

Sadržaj:

1. Uvod	1
2. Prava studenata prema Zakonu o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti ..3	
3. Prava studenata iz studentskog standarda	4
4. Prava studenata Sveučilišta u Zagrebu	7
5. Studentski pravobranitelj	10
6. Cilj, problemi i hipoteze istraživanja	11
7. Metoda	11
7.1. Uzorak	11
7.2. Postupak	12
7.3. Mjerni instrument	13
7.4. Obrada podataka	14
7.5. Etički aspekti istraživanja	14
8. Rezultati	15
9. Rasprava	18
9.1. Praktične implikacije provedenog istraživanja	20
10. Zaključak	22
11. Popis tablica	24
12. Popis grafikona	25
13. Literatura	27
Prilog	31

Poznavanje studentskih prava iz perspektive studenata Sveučilišta u Zagrebu

Sažetak:

Ljudska prava obuhvaćaju mnogo različitih područja života. Jedno od tih područja je i obrazovanje. Pravo na obrazovanje zajamčeno je svima te se njegovim ostvarivanjem pojedincu daje mogućnost osobnog razvoja usvajanjem novih znanja i vještina, vrijednosti i stavova. Važnost poznavanja studentskih prava doprinosi boljoj kvaliteti studiranja i zadovoljstva samih studenata. Cilj ovog rada bio je dobiti informacije o tome kako studenti percipiraju svoje znanje o njihovim studentskim pravima. Kao metoda prikupljanja podataka koristila se web anketa, a uzorak je bio prigodan. U istraživanju je sudjelovalo 125 ispitanika koji studiraju na jednoj od sastavnica Sveučilišta u Zagrebu. Rezultati su pokazali kako studenti procjenjuju svoje poznavanje studentskih prava kao prosječnim, isto tako procjenjuju i svoje zadovoljstvo istim. Većini ispitanika, tijekom studiranja prava nisu bila povrijeđena, a ako su bila, ona se odnose na pravo na zdravstvenu zaštitu, pravo na subvencionirano stanovanje, pravo na obavljanje studentskih poslova. Rezultati isto tako pokazuju kako gotovo polovica ispitanika ne zna postoji li studentski pravobranitelj na njihovom fakultetu.

Ključne riječi: ljudska prava, prava studenata, socijalni rad

Knowledge of student rights from the perspective of the students of the University of Zagreb

Abstract:

Human rights cover many different areas of life. One of these areas is education. The right to education is guaranteed to everyone and its realization gives an individual the opportunity for personal development by acquiring new knowledge, skills, values and attitudes. The importance of knowing student rights contributes to a better quality of studies and the satisfaction of the students themselves. The aim of this work was to obtain information about how students perceive their knowledge of their student

rights. A web survey was used as the method of data collection, and the sample was convenient. In the research participated 125 respondents studying at one of the University of Zagreb's constituent units. The results showed that students estimate their knowledge of student rights as average, and they also estimate their satisfaction like that. For most respondents, their rights were not violated during their studies, and if they were, they related to the right to health care, the right to subsidized housing, and the right to perform student work. The results also show that almost half of the respondents do not know if there is a student ombudsman at their university.

Keywords: human rights, student rights, social work

Izjava o izvornosti

Ja, Helena Haldek pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristio/-la drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Ime i prezime: Helena Haldek

Datum: 15.06.2023

1. Uvod

Svakom su čovjeku, u trenutku njegovog rođenja, dodijeljena određena prava. Ljudska prava su svakom čovjeku zajamčena samim time što postoji, što je čovjek. Ona su neotuđiva stoga ih nitko ne smije kršiti ili oduzeti (Kolednjak i Šantalab, 2013.). U literaturi ne postoji neka univerzalna definicija ljudskih prava budući da je pojam prava dosta apstraktan kao takav. Međutim, često se navodi kako su ljudska prava skup propisa i načela kojima se osigurava i štiti ljudski život i dostojanstvo te koja pripadaju svakom čovjeku bez obzira na njegov spol, dob, rasu, vjeru, etničku i nacionalnu pripadnost, političko ili drugo uvjerenje, obrazovanje i slično (Ivković Hodžić i Matešić, 2021.). Slično kao i definicija, ne postoji neka univerzalna podjela ili kategorizacija ljudskih prava, ali ona koja se često koristi dijeli ljudska prava u tri kategorije odnosno generacije; prvu, drugu i treću. Prva generacija odnosi se na politička i građanska prava, druga uključuje socijalna, kulturna i ekonomska dok novija treća obuhvaća kolektivna prava društva ili pojedinog naroda (Kolednjak i Šantalab 2013.). Moglo bi se reći kako su zadnjih nekoliko godina, u vremenu u kojem su pitanja rase, položaja žena i određenih manjina u društvu ponovno aktualna, ljudska prava tema o kojoj se sve intenzivnije raspravlja i na lokalnoj i na globalnoj razini kako u političkom tako i u ideološkom kontekstu (Ivković Hodžić i Matešić, 2021.). Neki autori navode kako su ljudska prava temelj suvremenog demokratskog društva koje itekako treba shvatiti ozbiljno, ne samo kao klasična prava pojedinca na slobodu već kao skup određenih pravila koja stvaraju određene obaveze i koja su navedena na različitim razinama u društvu, od međunarodnih konvencija i deklaracija preko ustava i zakona država do programa političkih i drugih udruženja (Baranović i Ilišin, 2004.). Tako shvaćena i prihvaćena, ljudska prava postaju instrument koji pomaže u regulaciji političkog, ekonomskog, socijalnog i kulturnog života jednog društva te sukladno tome značajno određuje i javni i privatni život svakog pojedinca u njemu (Baranović i Ilišin, 2004.). Sukladno navedenom, može se reći kako ljudska prava obuhvaćaju mnogo različitih područja života. Jedno od tih područja svakako je i obrazovanje. Pravo na obrazovanje zajamčeno je svima te se njegovim ostvarivanjem pojedincu daje

mogućnost osobnog razvoja usvajanjem novih znanja i vještina, vrijednosti i stavova. Visoko obrazovanje u današnjem društvu je postalo mnogo dostupnije u odnosu na prošlost pa je i udio visoko obrazovanih pojedinaca u društvu sve veći (Orr, Gwosc i Netz, 2004.). Stoga sve veći broj ljudi za sebe može reći da su u određenom periodu svoga života bili studenti.

U Republici Hrvatskoj, ali i šire, svaki student je upoznat s pojmovima kao što su prava i obveze studenata, no postavlja se pitanje znaju li uistinu koja su njihova prava i kako se pozvati na njih ukoliko dođe do kršenja istih. Prava studenata u Republici Hrvatskoj razlikuju se ovisno o statusu studiranja te student može studirati u statusu redovitog i statusu izvanrednog studenta. Redoviti studenti su oni koji studiraju prema programu koji se temelji na studiranju u punoj nastavnoj satnici, dok izvanredni studenti studiraju isti program kao i redoviti, ali uz prilagodbu nastavnog programa jer oni uz studij rade ili pohađaju neku drugu aktivnost (Vlada Republike Hrvatske, 2023.a) .

Na ovu temu gotovo da i ne postoje istraživanja, međutim anketu koju je proveo Studentski pravobranitelj (Protega i Starčević, 2017.) pokazala je kako većina studenata smatra da je dobro upoznata sa svojim pravima, 60% njih je smatralo kako su imali osjećaj da su im prava povrijeđena. 65% se izjasnilo da su im prava povrijeđena, ali ne traže rješenja samostalno, ni uz pomoć Studentskog pravobranitelja ni Studentskog zbora. Stoga je važno upoznati studente sa njihovim pravima i načina pozivanja na ista ukoliko smatraju da su im povrijeđena.

U Republici Hrvatskoj, prava studenata, regulirana su Zakonom o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti te Statutom Sveučilišta i sastavnice na kojoj student studira. Za temu diplomskog relevantna su dosadašnja provedena istraživanja, kojih ima jako malo, izvješća rada studentskog pravobranitelja, koji prima pritužbe studenata koje se odnose na prava studenata i raspravlja o njima s nadležnim tijelima Sveučilišta, savjetuje studente o načinu ostvarivanja njihovih prava i slično

(Sveučilište u Zagrebu, 2023.), ali i zakonska regulativa koja je bitna za tumačenje i poznavanje propisanih prava.

U ovom radu biti će prikazana prava studenata prema prethodno navedenom Zakonu o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, prava iz studentskog standarda te prava prema Statutu Sveučilišta u Zagrebu, zatim će biti prikazani rezultati provedenog istraživanja, rasprava te zaključak ovog diplomskog rada.

2. Prava studenata prema Zakonu o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti

U Republici Hrvatskoj Zakonom o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (dalje u tekstu Zakon) (NN 119/22) uređuju se temeljna načela obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja, znanstvene i umjetničke djelatnosti u funkciji visokog obrazovanja, isto kao i prava i obveze studenata. Novi Zakon stupio je na snagu u listopadu 2022. godine, te je njegov cilj osuvremeniti sustav visokog obrazovanja i znanosti, ojačati njegove institucijske kapacitete te ga uskladiti sa načelima i zadatostima kako europskog prostora visokog obrazovanja, europskog prostora obrazovanja i europskog istraživačkog prostora, tako i svjetskog visokoškolskog obrazovanja i istraživačkog prostora (Martinović, 2022.). U novom Zakonu se u mnogo područja vodila briga oko položaja i samih prava studenata te su tako jasnije i konkretnije definirani pojmovi koji se tiču statusa studiranja, odnosno koji studenti se smatraju da studiraju u redovnom statusu, a koji u izvanrednom statusu.

Prema Zakonu (NN 119/22) studenti imaju pravo na:

1. izvedbu studija u skladu s izvedbenim planom studija
2. sudjelovanje u znanstvenom odnosno umjetničkom i stručnom radu

3. slobodu iskazivanja mišljenja i stajališta tijekom nastave i drugih aktivnosti u skladu s etičkim kodeksom
4. završetak studija u roku kraćem od propisanoga u skladu s kriterijima utvrđenim općim aktom visokog učilišta
5. besplatno korištenje građe knjižnice te znanstvenih i stručnih izvora na visokom učilištu
6. pohađanje kolegija s drugog studija u skladu sa studijskim programom
7. izjašnjavanje o kvaliteti nastave i nastavnika najmanje jednom godišnje u sklopu provedbe unutarnjeg sustava osiguravanja kvalitete
8. pritužbu na povrede prava propisanih ovim Zakonom i općim aktom visokog učilišta
9. druga prava propisana zakonom, statutom i drugim općim aktom visokog učilišta.

Prema istom Zakonu (NN 119/22) student kategorizirani sportaš ili vrhunski umjetnik koji studira u redovitom statusu, u skladu s općim aktom visokog učilišta, može studirati prema prilagođenim uvjetima pohađanja studija, student s invaliditetom isto u skladu sa općim aktom visokog učilišta može studirati prema prilagođenim uvjetima pohađanja studija.

Za razliku od drugih zemalja, u Republici Hrvatskoj, novim Zakonom (NN 119/22) se regulira pravo studenata koji studiraju uz rad, a koji su državljani Republike Hrvatske ili državljani druge države članice Europske unije, a koji studiraju u redovitom statusu i koji mogu biti u radnom odnosu ili obavljati samostalnu djelatnost obrta ili drugog slobodnog zanimanja, imaju pravo na subvencioniranje troškova školarine u cijelosti iz državnog proračuna te imaju pravo najviše jednom promijeniti izabrani studij uz zadržavanje prava na subvenciju školarine, što uvelike im uvelike ide u korist te je dokaz kako se stvarno vodilo računa o pravima studenata prilikom izrade Zakona.

3. Prava studenata iz studentskog standarda

Kao prava iz studentskog standarda student koji studira u redovitom statusu i koji nije u radnom odnosu, niti obavlja samostalnu djelatnost obrta ili drugog slobodnog zanimanja, ostvaruje pravo na zdravstveno osiguranje, pravo na subvencionirano stanovanje i prehranu, pravo na obavljanje studentskih poslova u skladu sa zakonom koji uređuje obavljanje studentskih poslova te pravo na državne stipendije i druge novčane potpore (NN 119/22), dok studenti koji studiraju u izvanrednom statusu imaju pravo samo na obavljanje studentskih poslova u skladu sa zakonom koji uređuje obavljanje studentskih poslova. Može se zaključiti kako studenti koji studiraju u redovnom statusu uživaju puno više prava za razliku od onih koji studiraju u izvanrednom. Nadalje u tekstu, biti će svako od tih prava detaljnije objašnjeno.

Pravo na zdravstveno osiguranje ostvaruju prethodno navedeni studenti prema određenim kriterijima, a su redoviti studenti visokih učilišta iznad 18 godina života koji su državljani Republike Hrvatske te imaju boravište ili prebivalište u Republici Hrvatskoj. To pravo mogu koristiti najduže do isteka akademske godine, odnosno završetka akademske godine u kojoj su završili redovito studiranje, a najduže do dvadeset i šeste godine života, ali zdravstveno osiguranje ne smiju ostvarivati po drugoj osnovi (Šimić, 2019.).

Pravo na subvencioniranu prehranu studenti ostvaruju uz pomoć studentske iskaznice u razdoblju od 1.10 tekuće do 15.10. sljedeće kalendarske godine. Ovom potporom se podmiruje dio troškova osobne dnevne prehrane u restoranima s kojima Ministarstvo znanosti i obrazovanja sklopi ugovor o pružanju takve vrste usluge. Potpore se ostvaraju u različitim iznosima ovisno o razini dodijeljenih prava. One se izražavaju brojem kompletnih dnevnih obroka te se izražavaju brojevima 1, 2 i 2,5. Sama visina potpore iznosi 71,24% obračunske cijene meni obroka i pojedinačnih jela sastavnica meni obroka ili 50% obračunske cijene pojedinačnih jela i drugih prehrambenim proizvoda koje nisu sastavnice meni obroka (Vlada Republike Hrvatske, 2023.b). Ovo pravo na neki način financijski olakšava studente jer po povoljnim cijenama mogu imati kvalitetan obrok.

Pravo na subvencionirano stanovanje u studentskim ili učeničkim domovima i subvencionirani smještaj studenata koji stanuju kod privatnih stanodavaca ostvaruju redoviti studenti koji studiraju izvan svoje županije prijavom na natječaj studentskih centara. Studenti mogu sudjelovati u natječaju isključivo u studentskim domovima u mjestu u kojem studiraju, osim studenata koji studiraju u Opatiji, tad se oni prijavljuju na natječaj u Rijeci. Konkretno redoviti studenti koji studiraju na jednoj od sastavnica Sveučilišta u Zagrebu mogu ostvariti smještaj u pet studentskih domova, četiri su u Zagrebu te jedan u Varaždinu (Bogović i Fijan, 2015.). Cijene smještaja određuju sami studentski centri, ovisno o pojedinačnom studentskom centru i samoj opremljenosti soba. Cijenu smještaja dijelom subvencionira Ministarstvo znanosti i obrazovanja i dijela koji plaća sam student (Vlada Republike Hrvatske, 2023.c). U kontekstu studiranja, ovo pravo financijski olakšava boravak studenata u mjestu studiranja jer predstavlja podosta povoljniju opciju smještaja za razliku od privatnog smještaja u stanovima, kojima cijene svake godine rastu. Isto tako na neki način utječe na kvalitetu obrazovanja i uspjeh studenata, naime studenti koji dolaze živjeti u mjesto studiranja, sate koje bi proveli na putovanje, mogu iskoristiti na učenje i pripremu za nastavni proces.

Pravo na obavljanje studentskih poslova imaju redoviti i izvanredni studenti koji nisu u radnom odnosu niti obavljaju samostalnu djelatnost obrta ili drugog slobodnog zanimanja. Prava i obveze izvođača, posrednika i naručitelja posla tijekom obavljanja studentskoga posla te ostala pitanja vezana uz obavljanje studentskih poslova regulirana su Zakonom o obavljanju studenskih poslova (NN, 16/20). Ministar za svaku kalendarsku godinu donosi odluku o iznosu minimalne neto naknade po satu obavljanja studentskog posla u roku od 15 dana nakon što Vlada Republike Hrvatske donese uredbu o visini minimalne plaće. Tako je minimalna studentska satnica u 2023.godini 4,38 eura neto (Vlada Republike Hrvatske, 2023.d). Pravo na obavljanje studentskih poslova u najvišoj mjeri koriste studenti, bilo da se radi o redovnim ili izvanrednim studentima. Ono omogućuje rad i zaradu uz pohađanje nastave, studenti lakše sklapaju ugovore uz manje birokracije jer je studentski centar posrednik između

njih i poslodavaca, omogućeno im je fleksibilno radno vrijeme obzirom na obaveze koje fakultet stavlja pred njih, ali i lakši je prekid radnog odnosa jer studenti ne moraju odrađivati otkazni rok te nemaju obaveza prema poslodavcu. Zbog iznosa minimalne studentske satnice, studenti ne mogu i ne smiju biti potplaćeni za svoj rad.

Pravo na državne stipendije i druge novčane potpore Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2023.) dodjeljuje to pravo kategorizirano u dvije vrste državnih stipendija za redovite studente visokih učilišta u Republici Hrvatskoj: državne stipendije studentima u STEM područjima znanosti, koje je moguće ostvariti za STEM nastavničke studije i ostale STEM studijske programe, i državne stipendije studentima na temelju socio-ekonomskoga statusa koje mogu ostvariti studenti koji su djeca osoba poginulih, umrlih i nestalih vojnih i civilnih invalida rata, djeca civilnih osoba poginulih, umrlih ili nestalih u Domovinskom ratu, djeca civilnih invalida iz Domovinskog rata i civilni invalidi iz Domovinskog rata, zatim studenti slabijega socio-ekonomskog statusa te studenti s invaliditetom, studenti koji su bili ili su kao djeca bili pod skrbništvom, kojima je priznato ili im je kao djeci bilo priznato pravo na socijalnu uslugu smještaja na temelju propisa iz područja socijalne skrbi, koji su upisani na poslijediplomske sveučilišne studije.

4. Prava studenata Sveučilišta u Zagrebu

Novim Statutom Sveučilišta u Zagrebu (2023.), koji je stupio na snagu u ožujku ove godine, osim ustrojstva, djelatnosti i poslovanja Sveučilišta, statusa nastavnika, suradnika i znanstvenika, uređuje se i status studenata te njihova prava i obveze ukoliko studiraju na istoimenom Sveučilištu.

Prema istoimenom Statutu (2023.) prava i obveze studenata su njegovo aktivno sudjelovanje u nastavi i ispunjavanje zadaće predviđene izvedbenim nastavnim planom studijskog programa, opisom kolegija te aktima Sveučilišta i sastavnice, zatim sudjelovanje u vrednovanju kvalitete nastave i nastavnika najmanje jednom godišnje,

upisivanje višeg semestra ili godine studija u skladu s utvrđenim kriterijima, polaganje ispita na način i u rokovima te završavanje studija u rokovima predviđenima općim aktom, a najkasnije u roku koji je dvostruko dulji od trajanja studija. Ono što je novo uvedeno ovim Statutom (2023.) je obveza služiti se službenom e-adresom sastavnice prilikom komunikacije sa djelatnicima fakulteta i prilikom izvršavanja studentskih obaveza.

Studenti prema Statutu iz 2017. godine imaju pravo na (Statut Sveučilišta u Zagrebu, 2017.):

1. kvalitetan studij i obrazovni proces
2. kvalitetu nastavnčkog kadra
3. slobodu mišljenja i iskazivanja stavova
4. sudjelovati u znanstvenim i stručnim projektima sukladno svojim mogućnostima i potrebama Sveučilišta ili njegove sastavnice
5. da prema vlastitom izboru, radi stjecanja dopunskih znanja, upiše i polaže predmete na ostalim studijskim programima u sastavu Sveučilišta, sukladno odgovarajućem općem aktu
6. da prema vlastitom izboru odabere nastavnika ako za odabrani predmet postoji više istih
7. na konzultacije
8. na odabir voditelja u preddiplomskom i diplomskom studiju, te mentora u poslijediplomskom studiju
9. koristiti knjižnicu i ostale resurse s kojima raspolaže Sveučilište
10. sudjelovati u odlučivanju na Sveučilištu i njegovim sastavnicama sukladno ovom Statutu i drugim općim aktima
11. polagati ispite na alternativan način ako njegovo psihofizičko stanje to zahtijeva

12. na psihološku, duhovnu, te druge oblike savjetodavne potpore sukladno općem aktu Sveučilišta

13. na organizirane sportske aktivnosti s ciljem skladnog individualnog psiho-fizičkog razvitka

14. sudjelovati u radu studentskih organizacija Sveučilišta, sukladno njihovim pravilima

15. podnijeti pritužbu čelniku sastavnice ili Sveučilišta za slučaj povrede nekog njegovog prava.

Novim Statutom (2023.) regulirana je još pravo na studiranje u skladu sa izvedbenim planom studija, pravo na mentorski rad, pravo koje se odnosi na redovite studente, odnosno ponavljanje svake studijske godine jednom, pravo na izbor mentora i teme završnoga, diplomskoga, specijalističkoga i doktorskoga rada u skladu s utvrđenim kriterijima, pravo na slobodu iskazivanja mišljenja i stajališta tijekom nastavnih i izvannastavnih aktivnosti, pravo na mirovanje studentskih obveza, pravo na prilagodbu načina sudjelovanja u nastavnom procesu i provjeri znanja u skladu s utvrđenim kriterijima, pravo na zdravstvenu zaštitu i skrb u studentskim ili drugim odgovarajućim zdravstvenim ustanovama te pravo na zdravstveno osiguranje, subvencionirano stanovanje, subvencioniranu prehranu, prijevoz studenata s invaliditetom, državne stipendije i druge novčane potpore, kao što je propisano i Zakon o viskom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN/119/22).

Kao što je prethodno navedeno, jedno od prava koje studenti imaju je pravo na mirovanje godine (Statut Sveučilišta u Zagrebu, 2023.), ono se u opravdanim slučajevima može odobriti u skladu sa općim aktom sastavnice Sveučilišta u trajanju od jednog semestra ili jedne akademske godine. Vrijeme mirovanja se ne računa u vrijeme trajanja studija te u tom periodu student ne može ostvariti pravo na subvencionirani stanovanje i prehranu (Šimić, 2019.). Pravo se ostvaruje za vrijeme izvršavanja vojne obveze, za vrijeme trudnoće, za studenticu majku ili studenta oca koji se koriste porodnim dopustom do godine dana djetetova života, za vrijeme bolesti koja ga dulje razdoblje sprečava u uspješnom ispunjavanju obveza studija, za vrijeme

međunarodne razmjene studenata u trajanju duljem od 30 dana tijekom održavanja nastave, ako kroz tu razmjenu ne stječe ECTS bodove te u drugim opravdanim slučajevima sukladno općem aktu sastavnice Sveučilišta (Sveučilište u Zagrebu, 2023.).

5. Studentski pravobranitelj

Studentski pravobranitelj uveden je 2007. godine Zakonom o studentskom zboru i drugim studentskim organizacijama (NN 71/07). Imenuje ga studentski zbor na mandat u trajanju od jedne godine, koji se može jednom ponoviti. Njegova svrha je rješavanje pitanje akademskih odnosa i zaštite akademskih prava i sloboda studenata (Protega i Starčević, 2017.). U svrhu jačanja institucije studentskog pravobranitelja Sveučilišta u Zagrebu, ali i pravovremenog i kvalitetnijeg rada u razrješavanju studentskih pitanja, 2016. godine počinje djelovati Ured studentskog pravobranitelja Sveučilišta. On prima pritužbe studenata koje se odnose na njihova prava i raspravlja o njima s nadležnim tijelima Sveučilišta, savjetuje studente o načinu ostvarivanja njihovih prava, može sudjelovati u stegovnim postupcima protiv studenata radi zaštite njihovih prava, s nadležnim tijelima Sveučilišta raspravlja o pitanjima ostvarivanja prava studenata, o svom radu podnosi izvješće najmanje jednom u tri mjeseca, po potrebi saziva i predsjedava zajedničkoj sjednici studentskih pravobranitelja svih sastavnica radi usklađivanja zajedničkog rada i djelovanja na Sveučilištu, obavlja druge poslove od interesa za ostvarivanje prava studenata (Sveučilište u Zagrebu, 2023.). Studentski pravobranitelj u svome radu djeluje prema načelima neovisnosti i samostalnosti, unatoč što ga imenuje Studentski zbor, transparentnosti, neutralan je i objektivan te djeluje u povjerenju (Protega i Starčević, 2017.).

Važno je napomenuti kako studentski pravobranitelj ne predstavlja studente pred drugim tijelima državne uprave, niti u bilo kojem smislu ima ovlast zastupati studente izvan visokog učilišta. Institut studentskog pravobranitelja ima veliku ulogu u unaprjeđenju informiranja studenata o studentskim pravima i poštivanja istih, a samim

tim i poboljšanju kvalitete, ali i bitnog činitelja prestižnosti i postizanja izvrsnosti na institucijama visokog obrazovanja (Mujić, Mikrut i Radonić, 2010.)

6. Cilj, problemi i hipoteze istraživanja

Cilj ovog istraživanja je dobiti informacije o tome kako studenti percipiraju svoje znanje o njihovim studentskim pravima.

Problem istraživanja: ispitati znanje studenta Sveučilišta u Zagrebu o njihovim pravima.

7. Metoda

7.1. Uzorak

Za prikupljanje uzorka koristio se neprobabilistički način uzorkovanja, odnosno prigodni uzorak. Ciljana skupina sudionika su bili studenti koji studiraju na jednoj od sastavnica Sveučilišta u Zagrebu. Odabrali smo Zagreb kao grad u Hrvatskoj s najviše studenata i najraznovrsnijim izborom studijskih programa što će osigurati željenu heterogenost uzorka jer na četiri najveća sveučilišta u Hrvatskoj (zagrebačko, splitsko, osječko i riječko) studira 71,9% ukupne studentske populacije u Hrvatskoj (Rimac, Bovan i Ogresta, 2019.), od čega na zagrebačkom 39,1% (Kurjaković, Jurić i Šojat, 2022.).

U istraživanju za diplomski rad je sudjelovalo ukupno 125 ispitanika, od toga je 98 ispitanika bilo ženskog spola (78,4%) te 27 ispitanika muškog spola (21,6%). Prema Tablici 7.1.1., raspon dobi ispitanika kreće se od 19 do 33 godine te je prosječna dob ispitanika bila 23 godine ($M= 23,20$, $C= 23$, $sd= 2,32$).

Tablica 7.1.1.

Dob sudionika

N	Min	Max	C	M	Sd
125	19	33	23	23,20	2,32

Obzirom na vrstu fakulteta koju studiraju, najviše ispitanika studira na Pravnom fakultetu u Zagrebu (29,6%), zatim na Ekonomskom fakultetu (12,8%), Filozofskom fakultetu (10,4%), Fakultetu strojarstva i brodogradnje (6,4%), Kineziološkom fakultetu (4,8%) te na Edukacijsko rehabilitacijskom fakultetu (4%) i Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu (4%). Zatim 3,2% njih studira na Hrvatskim studijima i Učiteljskom fakultetu, 2,4% studira na Prirodoslovno matematičkom i Agronomskom, 1,6% na Građevinskom fakultetu, Fakultetu elektrotehnike i računalstva, Arhitektonskom fakultetu, Fakultetu šumarstva i drvne tehnologije, Medicinskom fakultetu, Grafičkom fakultetu i Vojnom studiju, te 0,8% na Fakultetu kemijskog inženjerstva i tehnologije i Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Budući da se studentska prava u Hrvatskoj razlikuju prema statusu studiranja, 109 ispitanika studira u redovnom statusu (87,2%), 14 njih u izvanrednom statusu (11,2%) te 2 studira i u redovnom i izvanrednom statusu (1,6%).

7.2. Postupak

Metoda prikupljanja podataka je anketno istraživanje, tehnika prikupljanja podataka je web anketa, koja je podijeljena na društvenoj mreži Facebook u grupe Studentski dom Stjepan Radić, Studentski dom Ante Starčević, Studentski dom Cvjetno naselje, Studentski dom Laščina te u grupu studenata diplomskog studija socijalnog rada. Ukoliko nismo imali pristupe navedenim Facebook grupama kontaktirali smo s administratorima grupe te dogovarali s njima objave ankete u njihove grupe i prosljeđivanje kolegama na višim i nižim godinama. Odabrana je web anketa jer su mladi više zainteresirani za ispunjavanje anketa putem mobilnog telefona ili računala,

u odnosu na ispunjavanje ankete na papiru. Prednosti web ankete su da se u kratkom vremenskom roku može obuhvatiti veći broj ispitanika (Wright, 2009.), odnosno dostupna je velikom broju ljudi i mogući je prikup velikog broja podataka, što svaki istraživač želi kako bi svoje rezultate mogao pripisati što većem broju ljudi i učiniti reprezentativnijim svoje istraživanje (Couper, 2000.). Prednost je i ta što nema pristranosti ispitivača te se očekuju iskreniji odgovori od ispitanika (Milas, 2009.), budući da anketu mogu ispuniti u koje oni vrijeme žele i na kojem mjestu. Naš cilj je bio obuhvatiti što veći broj studenata koji studiraju na jednoj od sastavnica Sveučilišta u Zagrebu. Također, web anketa je jedno od ekonomičnijih sredstava za prikupljanje velikog broja podatka i omogućuje financijsku neovisnost kod prikupljanja podataka jer primjerice ne iziskuje financijske troškove u pogledu prijevoza do ispitanika, kopiranja ankete i slično (Couper, 2000.). Web anketa je metoda koju svatko tko ima pristup Internetu može primijeniti, a smatramo kako je on u današnje vrijeme vrlo dostupan. Predviđeni rok za ispunjavanje ankete bio je dva tjedna, no zbog malog broja ispitanika, rok se produljio na još dva tjedna.

7.3. Mjerni instrument

Za provedbu ovog istraživanja, sva pitanja su novo konstruirana, nije postajao niti jedan standardizirani anketni upitnik na temu poznavanja studentskih prava koji bi poslužio za istraživanje. Pitanja su se odnosila na sociodemografska obilježja (pitanje spola, gdje trebaju odabrati jedan od ponuđenih odgovora, godina rođenja), pitanja o obrazovanju (na kojem fakultetu studiraju, koji je njihov status studiranja), pitanja o poznavanju i zadovoljstvu studentskim pravima (primjerice „Na skali od 1 do 5, procijenite u kojoj mjeri poznajete studentska prava. (1-uopće ne poznajem studentska prava, 2-ne poznajem studentska prava, 3- niti poznajem, niti ne poznajem studentska prava, 4- poznajem studentska prava, 5- u potpunosti poznajem studentska prava)“; „Na skali od 1 do 5, kako biste ocijenili stupanj zadovoljstva studentskim pravima? (1-uopće nisam zadovoljan/na, 2-nisam zadovoljan/na, 3- niti zadovoljan/na, niti ne zadovoljan/na, 4- zadovoljan/na sam, 5- u potpunosti sam zadovoljan/na)“). Zatim pitanja o pravima iz studentskog stadarda

(„Koristite li prava iz studentskog standarda?, Koja prava iz studentskog standarda koristite?“), pitanja o povredi studentskih prava („U razdoblju Vašeg studiranja, jeste li primijetili da Vam je neko od prava bilo povrijeđeno?, Koja prava su bila povrijeđena? Kome ste se obratili po tom pitanju?“) te naposljetku pitanja o studentskom pravobranitelju (Postoji li studentski pravobranitelj na Vašem fakultetu?, Na skali od 1 do 5, procijenite koliko ste zadovoljni radom studentskog pravobranitelja? (1-uopće nisam zadovoljan/na, 2-nisam zadovoljan/na, 3- niti zadovoljan/na, niti ne zadovoljan/na, 4- zadovoljan/na sam, 5- u potpunosti sam zadovoljan/na)“). Na samom kraju upitnika bilo je postavljeno otvoreno pitanje gdje su ispitanici mogli napisati nešto ako su imali kakvih nedoumica ili ako su željeli još nešto dodati, a anketom to nije bilo obuhvaćeno.

7.4. Obrada podataka

U svrhu obrade podataka korišten je Excel i statistički paket IBM SPSS Statistics 29.0. Kod obrade podataka korištena je deskriptivna statistika.

7.5. Etički aspekti istraživanja

Glede etičkih aspekata istraživanja njegove glavne odrednice su anonimnost i privatnost sudionika, dobrovoljnost pri sudjelovanju u istraživanju, mogućnost odustajanja u bilo kojem trenutku istraživanja, povjerljivost prikupljenih podataka i njihovo korištenje isključivo u svrhu istraživanja, navođenje svrhe istraživanja u uvodnom tekstu, informiranost sudionika, te odgovornost istraživača prema ispitanicima (Oliver, 2010.). U tom uvodnom dijelu bilo je rečeno kako je ispunjavanje ankete u potpunosti anonimno i da mogu odustati od istraživanja u svakom trenutku. Napisano je predviđeno trajanje ispunjavanja ankete te je naglašena potpuna dobrovoljnost. Isto tako je bilo napisano kome je anketa namijenjena, odnosno koja je ciljana populacija ovog istraživanja. Napomenuto je kako su rezultati povjerljivi i da

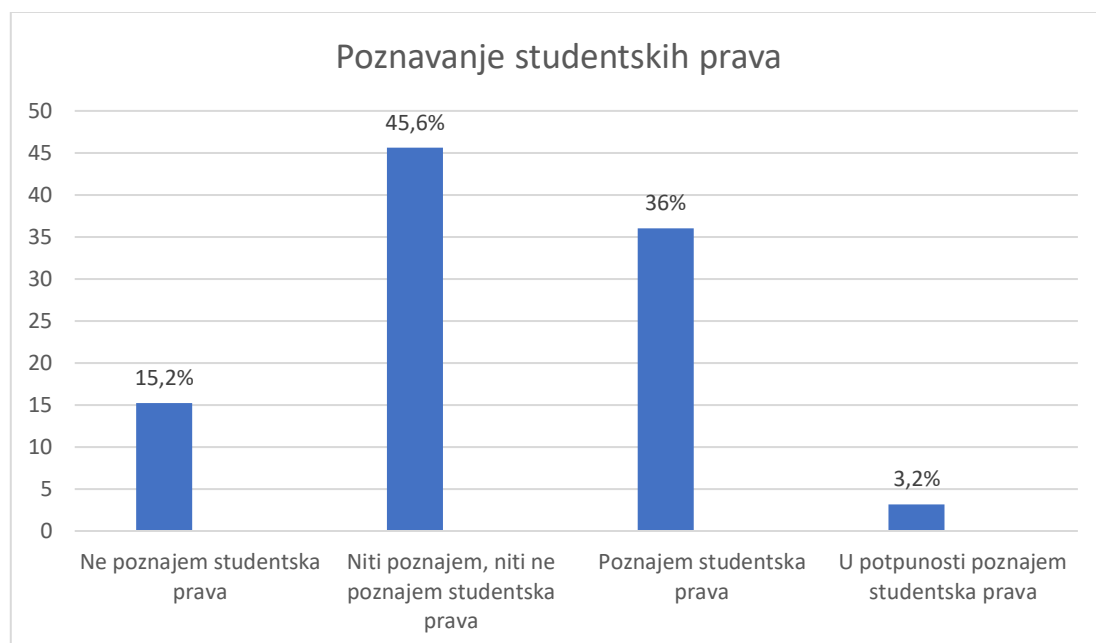
će se dobiveni rezultati koristiti isključivo u svrhu izrade ovog diplomskog rada. Također su ispitanici imali na uvid ponuđenu mail adresu istraživača, kako bi mogli kontaktirati istog ukoliko bi došlo do nekih nedoumica ili bi željeli dobiti uvid u rezultate.

8. Rezultati

U ovom diplomskom radu ispitivano je poznavanje studentskih prava iz perspektive studenata Sveučilišta u Zagrebu te će u nastavku biti prikazani rezultati dobiveni istraživanjem.

Grafikon 8.1.

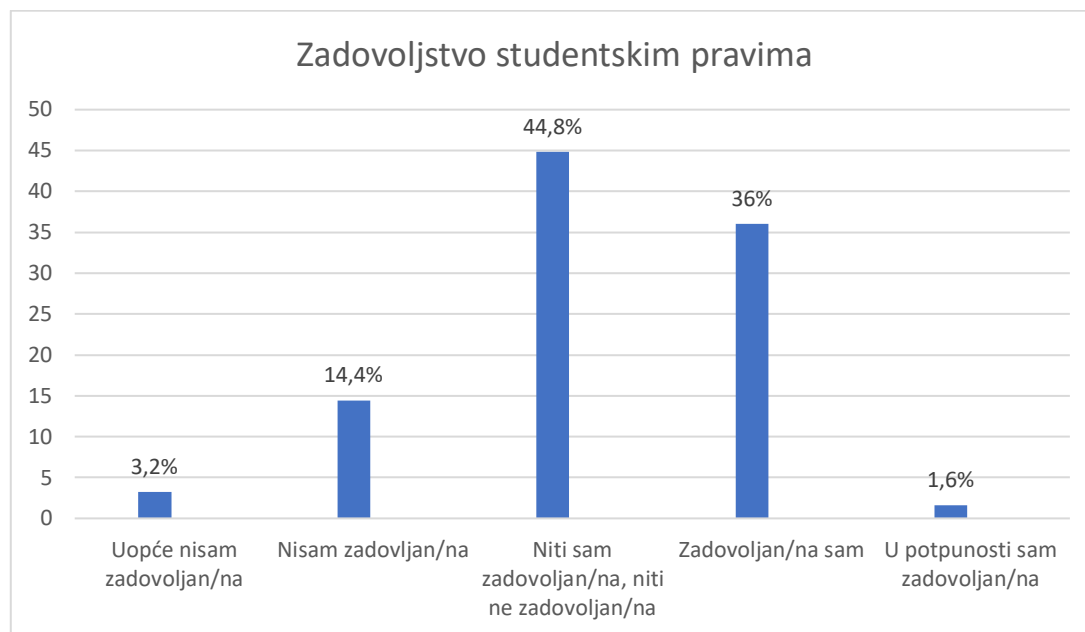
Poznavanje studentskih prava

Rezultati pokazuju kako studenti procjenjuju svoje poznavanje studentskih prava kao prosječnim (vidi Grafikon 1.), odnosno 45,6% iskazalo je kako niti poznaju, niti ne poznaju studentska prava, zatim 36% kako poznaju studentska prava, 15,2% kako ne poznaju studentska prava, dok se samo 3,2% njih izjasnilo kako u potpunosti poznaju studentska prava.

Grafikon 8.2.

Zadovoljstvo studentskim pravima

Što se tiče zadovoljstva studentskim pravima (vidi Grafikon 2.), 44,8% ispitanika se izjasnilo kako niti nije zadovoljno, niti ne zadovoljno studentskim pravima, 36% kako je zadovoljno, 14,4% njih kako nije zadovoljno, 3,2% kako uopće nije zadovoljno studentskim pravima te je 1,6% ispitanika u potpunosti zadovoljno studentskim pravima.

Ispitujući korištenje prava iz studentskog standarda, 89,6% se izjasnilo kako ih koristi, dok 10,4% kako ih ne koristi. Najviše ispitanika koristi pravo na obavljanje studentskih poslova (80%), zatim pravo na zdravstvenu zaštitu (79,2%), pravo na subvencioniranu prehranu (72%), pravo na državne stipendije i druge novčane potpore (45,6%) te pravo na subvencionirano stanovanje (30,4%).

Na pitanje je li im neko od prava bilo povrijeđeno, 87,2% ispitanika odgovara kako im prava nisu bila povrijeđena, dok 12,8% kako su bila povrijeđena. Prava koja su im bila povrijeđena odnose se na pravo na zdravstvenu zaštitu (zašto nema studentske poliklinike te zašto ne mogu imati liječnika u mjestu studiranja), pravo na

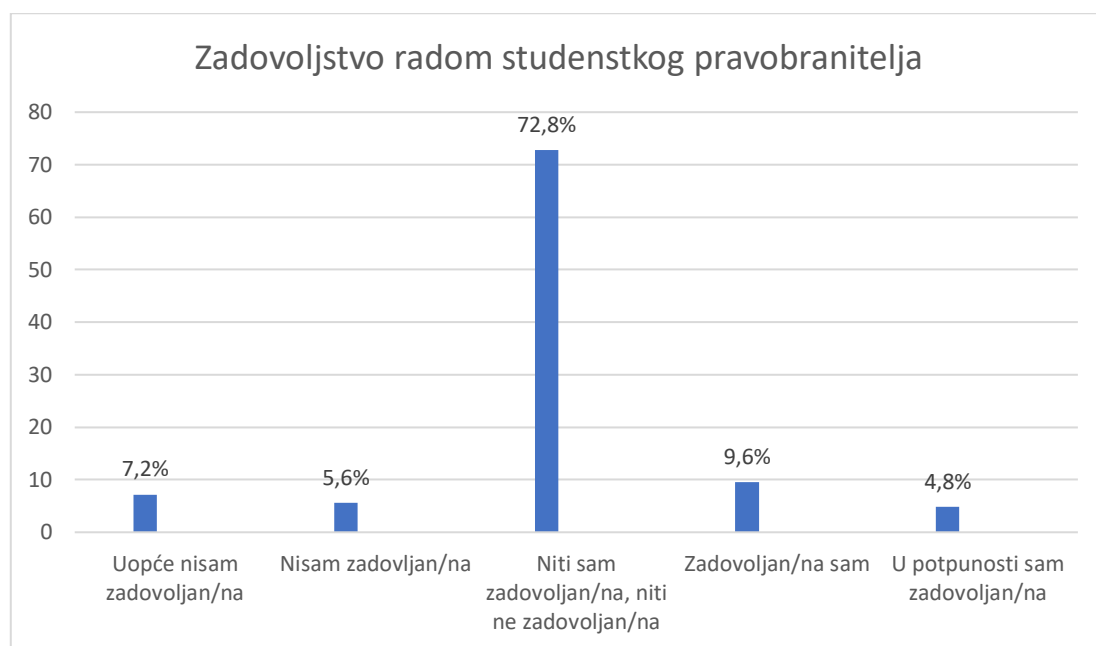
subvencionirano stanovanje, pravo na obavljanje studentskih poslova, ne poštivanje minimalne studentske satnice te ne plaćanje rada nedjeljom i blagdanom 50% većom satnicom. Zatim pravo na subvencioniranu prehranu, pravo na državne stipendije i druge novčane potpore te pravo na kvalitetno studiranje.

Na pitanje ako su im prava bila kršena, jesu li se kome obratili po tom pitanju, 10,4% odgovara kako se nisu obratili nikome, dok 5,6% da se jesu. 7 ispitanika je odgovorilo kako se obratilo studentskom pravobranitelju, 4 da se obratilo kolegi, 2 da se obratilo studentskom zboru te po 1 ispitanika se obratio profesoru na fakultetu te studentskom centru.

Ispitujući postoji li studentski pravobranitelj na njihovom fakultetu, 52% se izjasnilo kako postoji, 46,4% kako ne zna postoji li, dok se 1,6% izjasnilo kako ne postoji.

Grafikon 3.

Zadovoljstvo radom studentskog pravobranitelja

Što se tiče zadovoljstva radom studentskog pravobranitelja (vidi Grafikon 3.), 72,8% ispitanika se izjasnilo kako nije niti zadovoljno, niti ne zadovoljno radom, 9,6% kako

je zadovoljno, 7,2% kako uopće nije zadovoljno, 5,6% kako nije zadovoljno te 4,8% da je u potpunosti zadovoljno radom studentskog pravobranitelja.

Nakraju ankete bilo je postavljeno i otvoreno pitanje na temu žele li možda još nešto dodati, a što smatraju važnim. Dvoje studenata je odgovorilo na to pitanje, a odgovori su bili vezani uz studiranje, gdje je jedan ispitanik odgovorio kako smatra da nije dobro ako student koji mijenja studij po treći puta, gubi pravo na obavljanje studentskog rada. Drugi odgovor bio je vezan uz studentska prava, gdje ispitanica smatra da nije niti bila toliko svjesna da postoje studentska prava te da je ispunjavanjem ankete shvatila da ne zna ništa o ovoj temi i da bi studente netko trebao bolje informirati o tome.

9. Rasprava

Cilj ovog istraživanja je bio dobiti informacije o tome kako studenti percipiraju svoje znanje o njihovim studentskim pravima.

Svaki student zna za pojmove kao što su prava i obveze studenata, međutim znaju li doista koja su njihova prava i kako se pozvati na njih i kome se obratiti ukoliko dođe do kršenja istih. Kao što je već spomenuto, prava i obveze studenata u Republici Hrvatskoj razlikuju se ovisno o statusu studiranja studenta koje može biti redovno i izvanredno. Poznavanje studentskih prava doprinosi i samoj kvaliteti studiranja (Vidak-Gojković, 2009.).

Uspoređujući rezultate istraživanja za diplomski rad i ankete koju je proveo Studentski pravobranitelj (2023.) pokazuju kako studenti procjenjuju svoje poznavanje studentskim pravima boljima u odnosu na anketu Studentskog pravobranitelja, odnosno u njihovom istraživanju rezultati ukazuju kako studenti vrlo malo poznaju svoja prava. Protega i Starčević (2017.) navode kako većina studenata smatra da je dobro upoznata sa svojim pravima, dok 5% njih uopće ne zna koja su njihova prava. Gledajući pitanje kršenja prava, 60% njih smatra kako su imali osjećaj da su im prava

povrijeđena (Protega i Starčević, 2017.), te istraživanje provedeno na Pravom fakultetu u Osijeku govori kako se gotovo polovica studenata (44%) izjasnila su kako im se prava krše (Mujić, Mikrut i Radonić, 2010.). U ovom istraživanju manji broj ispitanika, njih 12,8% navodi kako su im prava bila kršena, što ukazuje na smanjenje kršenja prava. Studenti najčešće ne traže pomoć ukoliko dođe do kršenja prava i slično, što nam i potvrđuju rezultati istog istraživanja, čak 65% se izjasnilo da su im prava povrijeđena, ali ne traže rješenja samostalno, ni uz pomoć Studentskog pravobranitelja ni Studentskog zbora (Protega i Starčević, 2017.).

Za poznavanje studentskih prava uvelike je bitna zakonska regulativa koja je bitna za tumačenje i poznavanje propisanih prava, tako istraživanje Mujić, Mikrut i Radonić (2010.) provedenog na Pravnom Fakultetu u Osijeku pokazuje kako 33% studenta nije čitalo relevantne propise fakulteta i Sveučilišta, dok 54% zna neke odredbe propisa koja ih se tiču, 11% ih je upoznato sa većinom, dok je samo 2% ispitanika upoznato u cijelosti.

Kako su prava studenta vrlo širok i obuhvatan pojam, studenti dolaze sa raznim pritužbama, tako Lukač, Radaković, Stepić (2006.) navode kako je u akademskoj godini 2005./2006. Ured pravobranitelja zaprimio je jedan slučaj prijave kršenja prava koji se odnosi na mirovanje studija te je on uspješno riješen posredovanjem Ureda studentskog pravobranitelja kod Uprave Pravnog fakulteta. Prema izvješću studentskog pravobranitelja (Vidak-Gojković, 2009.) u akademskoj godini 2007./2008. najviše krše prava na konzultacije, pravo na održavanje usmenog ispita u razumnom roku, pravo usmenog odgovaranja na drugom komisijskom ispitu, pravo ne biti ponovno usmeno ispitivan od strane profesora koji je studenta na usmenom ispitu ocijenio negativnom ocjenom, pravo uvida u pismeni ispit prije održavanja usmenog, pravo na kvalitetan studij (imajući na umu prvenstveno tehnička pitanja i istaknuto pitanje prava na seminar) te pravo na iskazivanje svog mišljenja i stava na predavanjima, dok u akademskoj godini 2016./2017. kršenje prava na mirovanje godine, pravo na izuzeće ispitivača i pravo na ponovno ispitivanje pred komisijom (Protega i Starčević, 2017.). Ovim istraživanjem rezultati upućuju kako se najviše krše

prava koja se odnose na pravo na zdravstvenu zaštitu (zašto nema studentske poliklinike te zašto ne mogu imati liječnika u mjestu studiranja), pravo na subvencionirano stanovanje, pravo na obavljanje studentskih poslova (ne poštivanje minimalne studentske satnice te ne plaćanje rada nedjeljom i blagdanom 50% većom satnicom), zatim pravo na subvencioniranu prehranu, pravo na državne stipendije i druge novčane potpore te pravo na kvalitetno studiranje.

Studentski pravobranitelj sa željom da se studenti upoznaju sa pravima izdaje 2019. godine brošuru pod nazivom „Upoznaj svoja prava“ kako bi na lakši i pregledniji način upoznao studente sa pravima koja im pripadaju. Upravo ovo navedeno i redovita komunikacija između studenata i studentskog tijela, s jedne strane, je dovela je do veće upoznatosti studenata sa njihovim pravima te su studenti su o njima točno i potpuno informirani, a s druge strane, pokazuju konkretan interes za rješavanje tekućih problema na individualnoj i generalnoj razini (Vidak- Gojković, 2009.). Ovakvo djelovanje pridonosi i boljoj kvaliteti samog studija, međutim i dalje je bitno i potrebno cjelovito poštivanje svih studentskih prava, pritom pružajući prednost pozitivnim pravnim propisima nad prisutnim običajima (Vidak- Gojković, 2009.).

9.1. Praktične implikacije provedenog istraživanja

Provedba ovakvog istraživanja je vrlo važna za dobivanje spoznaje o poznavanju studentskih prava jer visoko obrazovanje je u velikom broju društava prepoznato kao jedan od bitnih faktora koji pridonose boljitku društva u svim aspektima, od socijalnog preko ekonomskog do političkog (Brooks, 2017.). Zbog toga se sve više ističe i važnost kontinuiranog ulaganja u poboljšanje kvalitete obrazovanja. Ono društvu daje visoko obrazovane i sposobne pojedince koji mogu biti glavni pokretač promjena u društvu, stoga jedan od preduvjeta za kvalitetno studiranje je poznavanje prava koja imamo tijekom studiranja, kako bi nam ono bilo što lakše i ugodnije. Kao implikacije istraživanja bi izdvojili kako zapravo postoji jako malo istraživanja na tu temu, a trebalo bi ih biti više kako bi se vidjelo je li se povećalo poznavanje studentskih prava od strane studenata i kako bi se moglo pravovremeno reagirati i učiniti nešto po tom pitanju. Izvješća studentskog pravobranitelja nisu javno dostupna, što bi bilo poželjno

da jesu, kako bi studenti mogli vidjeti kako je pravobranitelj uspio riješiti kršenje određenih prava i što oni mogu očekivati.

Područje socijalnog rada od svog nastanka temelji se na konceptu ljudskih prava. Od svojeg nastanka socijalni rad je bio profesija zasnovana na ljudskim pravima s temeljnim načelom promicanja intrinzičnih vrijednosti svakog ljudskog bića i s jednim od glavnih ciljeva promicanja ravnopravnih društvenih struktura koje ljudima mogu ponuditi sigurnost i razvoj čuvajući njihovo dostojanstvo (International Federation of Social Workers, 1988.; prema International Federation of Social Workers, 2010.). Postoje brojni primjeri doprinosa u teorijskoj i praktičkoj aktivnosti socijalnog rada u području razvoja ljudskih prava. Socijalni radnici su aktivno sudjelovali u organizacijama čiji je cilj bio unapređenje ljudskih prava, to su organizacije poput Lige naroda, Crvenog križa, Ženske međunarodne lige za mir i slobodu i *Save the Children* (Ife, 2001.). Jedna od uloga socijalnog rada je zaštita i promocija ljudskih prava koja se očituje kako pisanim putem kroz razne publikacije, tako i promocijom vrijednosti ljudskih prava, s naglaskom na jednakost svih živih bića i zaštitom svih postojećih ljudskih prava (Žganec, 2011.). Tako bi socijalni radnici trebali provoditi drugu generaciju ljudskih prava, ekonomska, socijalna i kulturna prava, koja čovjeku pripadaju statusom građanina određene društvene zajednice. Svakom se čovjeku moraju, prema navedenom, omogućiti zdravstvena zaštita i socijalna sigurnost, obrazovanje i pomoć u nevolji (Puljiz, 1996.). Socijalni radnici pristup ljudskim pravima usvajaju kroz zadovoljavanje potreba, rizika i ljudskih prava u svakodnevnoj praksi sa korisnicima s kojima rade, zatim kroz rad sa pojedincima, obiteljima i skupinama pomažući im da postignu promjenu te sami socijalni radnici djeluju kao svojevrсни društveni katalizator koji potiče procese promjene kroz izgradnju povjerenja i odnosa sa korisnicima s kojima rade.

Kao što je već navedeno, profesija socijalnog rada ima poveznicu sa ljudskim pravima jer se pridržavaju vrijednosti kao što su dostojanstvo, poštovanje i samoodređenje, a to su vrijednosti koje su ugrađene u etički kodeks praktičara. Ona su posebno važna za socijalne radnike kod donošenja najboljih odluka koje se tiču korisnika. Rade na sprečavanju i ublažavanju bilo to individualnih, grupnih ili društvenih problema, ali i na poboljšanju kvalitete života svih skupina korisnika. Shodno navedenom, takvim

radom zapravo nastoje podržati prava pojedinaca ili skupina korisnika s kojima rade. Kako su studenti socijalnog rada, isto studenti kao i svi drugi, i za njih je važno da znaju svoja studentska prava, ali i općenita prava kako bi im studiranje i obrazovanje bilo što ugodnije i kvalitetnije. Kao budućim praktičarima socijalnog rada koji bi se danas sutra mogli i trebali boriti za prava drugih ljudi, važno je da za početak razumiju koja prava imaju sad i kako se mogu i moraju boriti za njih, naposljetku kako bi dobro obrazovani i puni stečenog znanja i vještina mogli uspješno raditi svoj posao i boriti se za prava svojih korisnika.

Jedna od skupina korisnika u socijalnoj skrbi mogu biti upravo i studenti, stoga je važno da i socijalni radnici budu informirani o studentskim pravima i pravima općenito jer naposljetku u praksi, socijalni radnici su ti koji bi trebali informirati korisnike i o pravima koji su izvan njihovog sustava. Samim time važno je organizirati neke radionice, edukacije, stručne skupove, tribine, izlaganja ili izraditi promotivne materijale sa osnovnim studentskim pravima i informacijama o tome kome se mogu obratiti ukoliko dođe do kršenja istih i slično, kako bi ih se u što većoj mjeri informiralo i kako bi im studiranje bilo kvalitetnije. Ovo sve navedeno je potrebno organizirati kako za same studente, tako i naposljetku za socijalne radnike jer naposljetku prema Etičkom kodeksu socijalnih radnica i socijalnih radnika u djelatnosti socijalnog rada (2014.) socijalni radnici su ti koji trebaju predlagati inicijative u području zakonodavstva i socijalne politike i zalagati se za socijalne akcije koje će promicati prava i interese kako korisnika tako i zajednice. Socijalni radnici bi trebali surađivati s drugim profesijama i nevladinim organizacijama u svom djelovanju u ovom području. Trebali bi pomoći i educirati ljude kako da dobiju određeno pravo u svojim zajednicama, poticati ih na procese zagovaranja svojih studentskih, ali i općenitih ljudskih prava koja su im neotuđiva.

10. Zaključak

Ljudska prava ne predstavljaju neko novo otkriće suvremenog svijeta već ona postoje otkad je i čovjeka. Temeljna ljudska prava sežu do samih početaka civilizacije. U posljednjih nekoliko desetljeća, u današnjem društvu u fokus ponovno dolaze

ideološke, vjerske pa čak i rasne podjele, a istovremeno se naglašava kako živimo u nikada tolerantnijem okruženju. (Jurišić, 1999.) U tom kontekstu, koncept ljudskih prava sve se više spominje kao svojevrsni podsjetnik na poštivanje ljudskog dostojanstva stvarajući na taj način društvo u kojem nema mjesta navedenim podjelama. Koncept ljudskih prava između ostalog, uključuje i pravo svakog pojedinca na obrazovanje. Visoko obrazovanje je u velikom broju društava prepoznato kao jedan od bitnih faktora koji pridonose boljitku društva u svim aspektima, od socijalnog preko ekonomskog do političkog (Brooks, 2017.). Zbog toga se sve više ističe i važnost kontinuiranog ulaganja u poboljšanje kvalitete obrazovanja. Takvo ulaganje se zapravo može protumačiti kao ulaganje u razvoj cijelog društva. Kvalitetno obrazovanje društvu daje visoko obrazovane i sposobne pojedince koji mogu biti glavni pokretač promjena u društvu. Gledano na taj način, poštivanje prava na obrazovanje svojevrsno je ulaganje u bolje društvo, a kontinuirano isticanje i omogućavanje ostvarivanja prava usko vezanih za sami proces studiranja te ostale aspekte studentskog života zapravo predstavlja ulaganje u stvaranje kvalitetnih i kompetentnih pojedinaca koji će „danas, sutra“ voditi društvo u pravom smjeru (Bienefeld i Almqvist, 2004.). Mjesta za napredak uvijek ima, zbog čega je iznimno bitno neprestano raditi na tome da cijelo društvo bude osviješteno o važnosti prava studenata i poštivanja istih. Dobiveni rezultati ukazuju na potrebu provedbe većeg broja domaćih istraživanja kojih na tu temu ima jako malo. Za buduća istraživanja bilo bi dobro da se koristi probabilistički način uzorkovanja kako bi uzorak bio što reprezentativniji. Studente, ali i stručnjake treba osvijestiti i dodatno informirati po pitanju ove teme jer je jako važna za kvalitetno i lakše studiranje.

11. Popis tablica

Tablica 7.1.1.

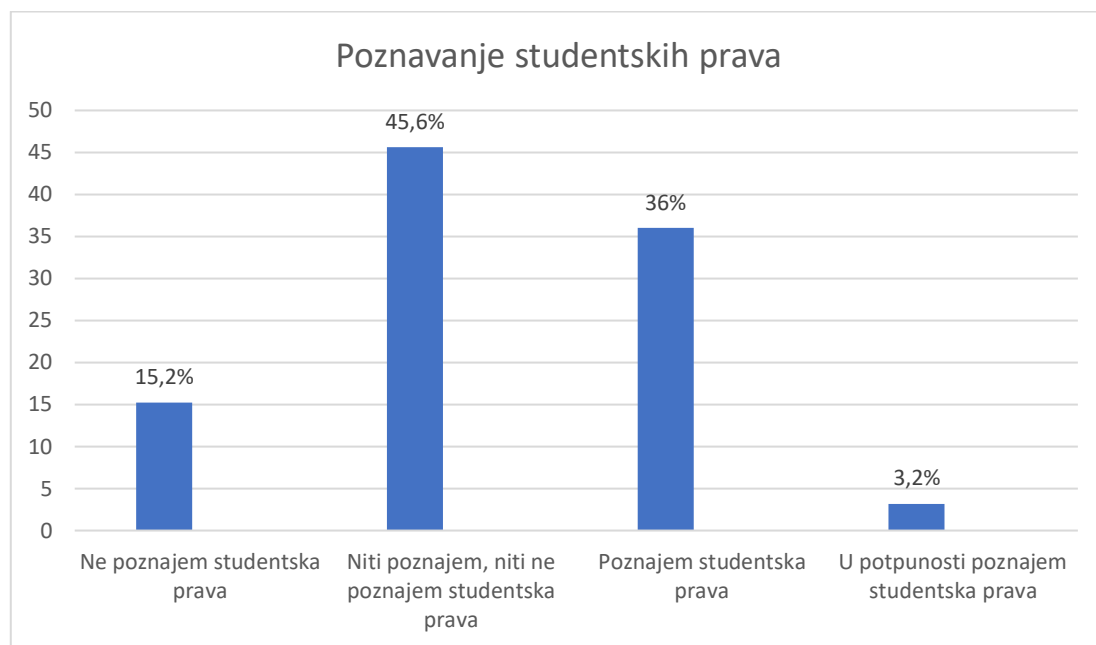
Dob sudionika

N	Min	Max	C	M	Sd
125	19	33	23	23,20	2,32

12. Popis grafikona

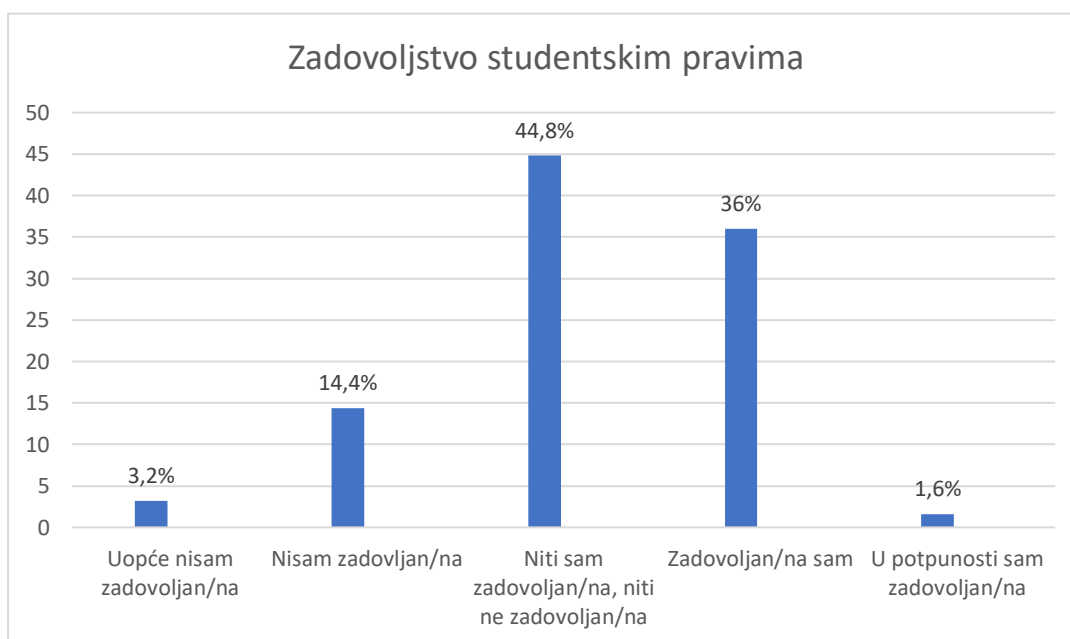
Grafikon 8.1.

Poznavanje studentskih prava

Grafikon 8.2.

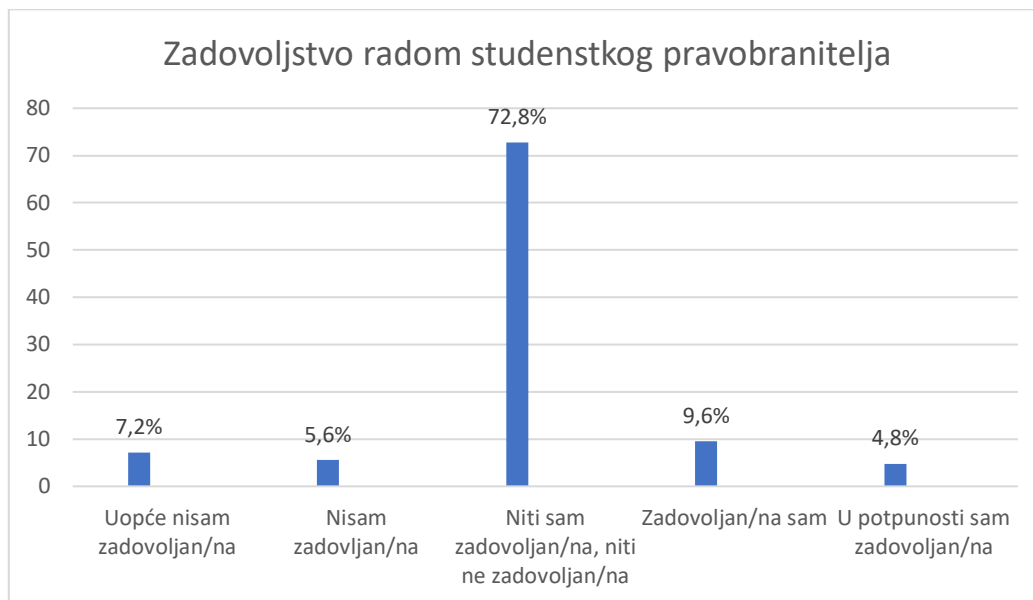
Zadovoljstvo studentskim pravima

Grafikon 8.3.

Zadovoljstvo radom studentskog pravobranitelja

13. Literatura:

1. Baranović, B., & Ilišin, V. (2004). Mladi i ljudska prava u Hrvatskoj. *Sociologija i prostor*, 42(3/4), 339 – 361.
2. Bienefeld, S., & Almqvist, J. (2004). Student life and the Roles of Students in Europe. *European Journal of Education*, 39(4), 429 - 441.
3. Bogović, H., & Fijan, T. (2015). Građanskopravna zaštita prava na smještaj u studentskom domu s posebnim osvrtom na ugovorno (ne) uređenje. *Pravnik: časopis za pravna i društvena pitanja*, 48(97.), 145-176.
4. Brooks, R. (2017). Understanding the higher education student in Europe: a comparative analysis. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 48(4), 500-517.
5. Couper, M. P. (2000). Web surveys: A review of issues and approaches. *The Public Opinion Quarterly*, 64(4), 464-494.
6. Etički kodeks socijalnih radnica i socijalnih radnika u djelatnosti socijalnog rada (2014). *Hrvatska udruga socijalnih radnika*. Posjećeno 10.06.2023. na mrežnoj stranici Hrvatske udruge socijalnih radnika: <http://husr.hr/web/>.
7. Ife, J. (2001). *Human Rights and Social Work: Towards Rights-Based Practice*. Cambridge University Press.
8. International Federation of Social Workers (2010). *Standards in Social Work Practice Meeting Human Rights*. Posjećeno 05.06.2023. na mrežnim stranicama International Federation of Social Workers: <https://www.ifsw.org/regions/europe/>.
9. Ivković Hodžić, Ž., & Matešić, M. (2021). Od uprave do studenta: tri perspektive o ljudskim pravima u visoko obrazovanju. *Školski vjesnik*, 70(2), 57 – 82.
10. Jurišić, K. (1999). Globalizacija i ljudska prava. *Politička misao: časopis za politologiju*, 36(1), 70 – 82.
11. Kolednjak, M., & Šantalab, M. (2013). Ljudska prava treće generacije. *Tehnički glasnik*, 7(3), 332 – 33.

12. Kurjaković, D., Jurić, J., & Šojat, A. (2022). *Studenti u akademskoj godini 2020./2021.* Posjećeno 25.05.2023. na mrežnim stranicama Državnog zavoda za statistiku: https://podaci.dzs.hr/media/w24asnrf/si-1688-studenti-u-akademskoj-godini-2020_2021_web.pdf .
13. Lukač, N., Radaković, L., & Stepić, D. (2006). Studentski pravobranitelj na Pravnom fakultetu u Zagrebu. *Pravnik: časopis za pravna i društvena pitanja*, 40(82), 183-184.
14. Martinović, T. (2022). *Novi Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti.* Posjećeno 15.05.2023. na mrežnoj stranici Ius-info: <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/novi-zakon-o-visokom-obrazovanju-i-znanstvenoj-djelatnosti-1-52619> .
15. Milas, G. (2009). *Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima.* Naklada Slap: Jastrebarsko.
16. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2023.). *Državne stipendije.* Posjećeno 15.05.2023. na mrežnoj stranici Ministarstva znanosti i obrazovanja : <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/visoko-obrazovanje/drzavne-stipendije/162> .
17. Mujić, N., Mikrut, M., & Radonić, B. (2010). Mjerenje poštivanja studentskih prava kao instrument upravljanja kvalitetom u visokom obrazovanju. *Pravni vjesnik*, 1, 7-15.
18. Oliver, P. (2010). *The student's guide to research ethics.* England: McGraw-Hill Education.
19. Orr, D., Gwosc, C., & Netz, N. (2011). *Social and Economic Conditions of Student Life in Europe: Synopsis of indicators. Final report. Eurostudent IV 2008-2011.* Bielefeld: W. Bertelsmann Verlag.
20. Protega, M., & Starčević, N. (2017). Studentska prava i Ured studentskog pravobranitelja. *Pravnik*, 51(102), 141-144.
21. Puljiz, V. (1996). Studij socijalnog rada u Hrvatskoj: Dosadašnji razvitak i aktualni problemi. *Ljetopis socijalnog rada*, 3 (1), 143-152.

22. Rimac, I., Bovan, K., & Ogresta, J. (2019). *Nacionalno izvješće istraživanja EUROSTUDENT VI za Hrvatsku*. Zagreb: Ministarstvo znanosti i obrazovanja.
23. *Statut Sveučilišta u Zagrebu* (2017). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu.
24. *Statut Sveučilišta u Zagrebu* (2023). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu.
25. Sveučilište u Zagrebu (2023). *Studentski pravobranitelj Sveučilišta u Zagrebu*. Posjećeno 15.05.2023. na mrežnoj stranici Sveučilišta u Zagrebu: <http://www.unizg.hr/studiji-i-studiranje/podrska-studentima/studentski-pravobranitelj/>.
26. Šimić, B. (2019). *Upoznaj svoja prava*. Zagreb: Studentski zbor Sveučilišta u Zagrebu.
27. Vidak Gojković, E. (2009). Izvješće studentske pravobraniteljice o poštivanju studentskih prava za akademsku godinu 2007./2008.. *Pravnik*, 43(87), 167-171
28. Vlada Republike Hrvatske (2023). *Upis na studij*. Posjećeno 15.05.2023. na mrežnoj stranici Vlade Republike Hrvatske: <https://gov.hr/hr/upis-na-studij/1054>.
29. Vlada Republike Hrvatske (2023.). *Subvencionirana prehrana*. Posjećeno 15.05.2023. na mrežnoj stranici Vlade Republike Hrvatske: <https://gov.hr/hr/subvencionirana-prehrana/1066>.
30. Vlada Republike Hrvatske (2023.). *Studentski smještaj*. Posjećeno 15.05.2023. na mrežnoj stranici Vlade Republike Hrvatske: <https://gov.hr/hr/studentski-smjestaj/1064>.
31. Vlada Republike Hrvatske (2023.). *Studentski poslovi*. Posjećeno 15.05.2023. na mrežnoj stranici Vlade Republike Hrvatske: <https://gov.hr/hr/studentski-poslovi/1982>.
32. Wright B, K. (2005). Researching Internet-Based Populations: Advantages and Disadvantages of Online Survey Research, Online Questionnaire Authoring Software Packages, and Web Survey Services, *Journal of Computer-Mediated Communication*, 10(3).
33. Zakonom o obavljanju studentskih poslova. *Narodne novine*, 96/18, 16/20.
34. Zakon o studentskom zboru i drugim studentskim organizacijama. *Narodne novine*, 71/07.

35. Zakonom o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti. *Narodne novine*, 119/22.
36. Žganec, N. (2011). *Social work and human rights/Common past-uncertain future*. Međunarodna znanstvena konferencija» Socijalni rad i borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti–profesionalna usmjerenost zaštiti i promicanju ljudskih prava.

Prilog

Poznavanje studentskih prava iz perspektive studenata

1. Spol?

- Muški
- Ženski

2. Godina rođenja? _____

3. Na kojem fakultetu studirate? _____

4. Status studiranja?

- Redovno
- Izvanredno
- Oboje

5. Na skali od 1 do 5, procijenite u kojoj mjeri poznajete studentska prava. (1-uopće ne poznajem studentska prava, 2-ne poznajem studentska prava, 3- niti poznajem, niti ne poznajem studentska prava, 4- poznajem studentska prava, 5- u potpunosti poznajem studentska prava)

1   2   3   4   5

6. Na skali od 1 do 5, kako biste ocijenili stupanj zadovoljstva studentskim pravima? (1-uopće nisam zadovoljan/na, 2-nisam zadovoljan/na, 3- niti zadovoljan/na, niti ne zadovoljan/na, 4- zadovoljan/na sam, 5- u potpunosti sam zadovoljan/na)

1   2   3   4   5

7. Koristite li prava iz studentskog standarda? (Subvencionirana prehrana, subvencionirano stanovanje, pravo na zdravstveno osiguranje,..)

- Da
- Ne

8. Koja prava iz studentskog standarda koristite? (Moguće odabrati više odgovora.)

- Pravo na zdravstveno osiguranje
- Pravo na subvencioniranu prehranu
- Pravo na subvencionirano stanovanje
- Pravo na obavljanje studentskih poslova
- Pravo na državne stipendije i druge novčane potpore

9. U razdoblju Vašeg studiranja, jeste li primijetili da Vam je neko od prava bilo povrijeđeno?

- Da
- Ne

10. Ako je Vaš odgovor na prethodno pitanje broj 9. bio "Da", koja su Vam prava bila povrijeđena? _____

11. Ako su Vam prava bila povrijeđena, jeste li se kome obratili po tom pitanju?

- Da
- Ne
- Nisu bila povrijeđena

12. Kome ste se obratili za povredu studentskih prava?

- Profesoru na fakultetu
- Kolegi
- Studentskom pravobranitelju
- Nisam se obratio/la nikome
- Ostalo: _____

13. Postoji li studentski pravobranitelj na Vašem fakultetu?

- Da
- Ne
- Ne znam

14. Na skali od 1 do 5, procijenite koliko ste zadovoljni sa radom studentskog pravobranitelja. (1-uopće nisam zadovoljan/na, 2-nisam zadovoljan/na, 3- niti zadovoljan/na, niti ne zadovoljan/na, 4- zadovaljan/na sam, 5- u potpunosti sam zadovoljan/na)

1   2   3   4   5

15. Želite li još što dodati? _____